

МОЄ ВІДКРИТТЯ:
ЛЮДИНА СЕРЕД ЛЮДЕЙ

94 У ЧОМУ ЦІННІСТЬ СІМ'І? (с. 139)

1. Розв'яжи задачу про родину. Запиши відповідь.

У сім'ї кілька дітей. Одна дитина каже, що в неї є брат і сестра, а інша — що в неї немає сестри. Скільки в сім'ї братів і сестер? Скільки в сім'ї поколів?

- Кількість поколінь
 Кількість братів —
 Кількість сестер —

2. Як називають членів родини? Напиши.

Мати батька або матері — це _____
 Батько матері або батька — це _____
 Дочка брата або сестри — це _____
 Брат батька або матері — це _____
 Сестра батька або матері — це _____

3. У чому полягає значення сім'ї для суспільства? _____

95 96 ЯК ЗАПОБІГАТИ НЕБЕЗПЕЧНИМ СИТУАЦІЯМ У ПОБУТІ? (с. 141)

4. Пронумеруй послідовність своїх дій під час аварії водогону в помешканні.

- Вимкну електроприлади.
 Перекрию воду вентиляем.
 Повідомлю батьків або рідних.
 Збиратиму воду ганчіркою.

5. З'єднай лініями знаки безпеки життєдіяльності і їхні назви.

Отруйні речовини

Вибухонебезпечна речовина

Обережно: газ

Легко-займиста речовина

Заборонено палити або користуватися відкритим вогнем

Обережно: електрична напруга

6. Пронумеруй послідовність своїх дій, якщо вдома трапився витік газу.

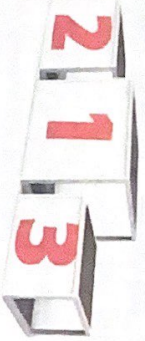
- Закрию кран газової плити.
 Не буду вмикати світло й електроприлади.
 Повідомлю батьків або зателефоную за номером 104.
 Відкрию вікна.

МОЄ ВІДКРИТТЯ:
ПРАВА Й ОБОВ'ЯЗКИ ЛЮДИНИ

97 ЯКОЮ МАЄ БУТИ ПОВЕДІНКА
В ЗАКЛАДАХ КУЛЬТУРИ? (с. 144)

1. Які заклади культури тобі подобається
відвідувати найбільше? Напиши.

2. Доповни правила поведінки в театрі.

До театру приходити _____

Верхній одяг залишати в _____

До свого місця проходити _____
до глядачів.

Правило третього дзвінка означає _____
вистави.

Під час вистави не шуміти та не _____
вимкнути _____

98 **ЩО ТАКЕ ПРАВООПОРУШЕННЯ?**
(с. 145)

3. Що, на твою думку, означає бути дорос-
лим/дорослою? Познач ✓ або напиши.

- Самому/самій приймати рішення.
- Відповідати за свої вчинки.
- Мати високий зріст.
- Мати паспорт і банківську картку.
- Заробляти гроші.
- Досягти 18-річного віку.

4. У яких місцях, на твою думку, доцільно
встановити такий знак? Напиши.

5. Установи відповідність. З'єднай лініями.

повідомити поліцію
про несправжнє
мінування

слухати гучну музику
в громадських місцях

ПУСТОЦІ

ПРАВООПОРУШЕННЯ

взяти без дозволу
чужий велосипед

розпалювати багаття
в забороненому місці

ЧЕТВЕРТИЙ РОДИННИЙ ПРОЄКТ:

«Славетні українці й українки.

Як мої співвітчизники й співвітчизниці змінювали та змінюють світ на краще?»

1. Мета дослідження:

2. За допомогою додаткових джерел інформації залиши такі відомості про обрану видатну особистість.

Прізвище та ім'я
українця/українки

Місце

народження

Заняття

або професія

Видатні успіхи

Риси характеру,
що допомогли
досягти успіху

3. Мої враження, результати й висновки:

* Презентації своїх проєктів пропонуємо провести на уроці 99, тема якого «Чи можуть діти стати славетними українцями?».

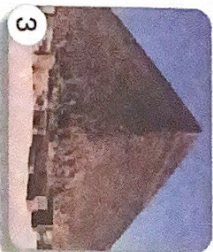
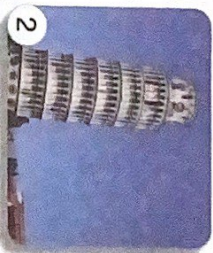
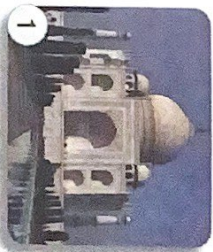

МОЄ ВІДКРИТТЯ:

КУЛЬТУРА НАРОДІВ СВІТУ

100 ДЕ МОЖНА ПОВАЧИТИ
РУКОТВОРНІ ДИВА СВІТУ? (с. 149)

1. Яка пам'ятка культурної спадщини найдавніша? Дізнайся із додаткових джерел. Познач ✓.

1. Тадж-Махал в Індії

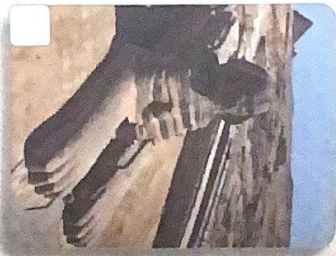
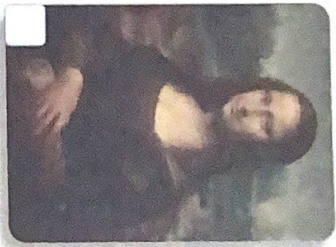
2. Пізанська вежа в Італії

3. Піраміда Хеопса в Єгипті

2. Що тобі відомо про ці архітектурні пам'ятки? Залиши стислі відповіді. Яка з них розташована в Україні? Познач ✓.

3. Що НЕ належить до скульптур? Обери й познач ✓.

4. Яку пам'ятку культури ти мрієш побачити? Заповни довідкову таблицю.

Назва пам'ятки

Місцезнаходження
(країна, місто)

Ким і коли
створена?

Чим тебе
зацікавила?

5. Пам'ятки культури важливо бергти тому, що

Handwriting practice lines for the answer to question 5.

101 ЧОМУ ДІЗНАВАТИСЯ ПРО ЖИТТЯ РІЗНИХ НАРОДІВ – ЦІКАВО? (с. 151)

6. З'єднай зображення національної страви з назвою країни, звідки вона походить.

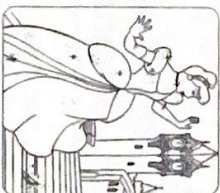
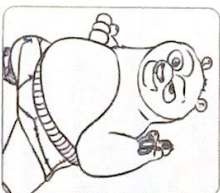
УКРАЇНА

БІЛОРУСЬ

ЯПОНІЯ

НІМЕЧЧИНА

7. З яких країн прийшли до нас ці казкові герої? Напиши й розфарбуй того, який тобі подобається найбільше.

8. Дізнайся з різних джерел інформації про життя і культуру однієї з країн світу. Напиши.

Назва країни _____

Де розташована? _____

Які символи країни? _____

Які традиції та свята? _____

Які пам'ятки культури? _____

Які страви національної кухні? _____

Чим тобі цікава? _____

102 **ЩО В МОЇЙ ОСЕЛІ ВИРОБЛЕНО В ІНШИХ КРАЇНАХ? (с. 153)**

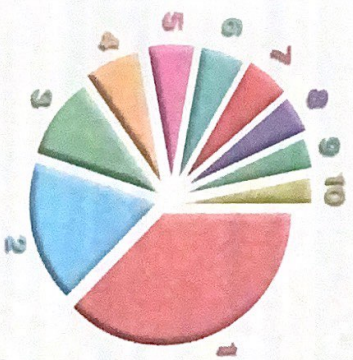
9. Дізнайся, які речі у твоїй оселі виготовлено в інших країнах. Заповни таблицю.

Об'єкт	Назва країни
1. _____	_____
2. _____	_____
3. _____	_____

МОЄ ВІСКРИТТЯ: МОВИ НАРОДІВ СВІТУ

103 **ЯКІ МОВИ НАЙПОШИРЕНІШІ У СВІТІ? (с. 155)**

1. Розглянь діаграму «Найпоширеніші мови світу». Порівняй її з переліком офіційних мов ООН. Заповни таблицю.

	Найпоширеніші мови світу	Мови ООН
Спільне	_____	_____
Відмінне	_____	_____

2. Дізнайся про походження і значення імен. Запиши.

Марія —

Петро —

Моє ім'я —

3. Вивчати мови інших народів потрібно, адже

104 ЧОМУ ПОТРІБНО ПЛЕКАТИ ДЕРЖАВНУ МОВУ? (с. 157)

4. Коли в Україні відзначають День української писемності та мови? Обери й познач ✓.

9 травня

9 листопада

14 жовтня

5. Поміркуй і напиши, що можуть означати ці вислови. Установи відповідність і з'єднай лініями.

Як з гуски вода

займатися чим-небудь непотрібним

Товкти воду в ступі

втратити почуття сорому, честі, власної гідності

Позичати у Сірка очей

почуватися спокійно, у повній безпеці; жити в добробуті

Як у Бога за пазухою

хтось зовсім не реагує на щось

6. Перевір свої знання української мови, пояснивши зміст фразеологізмів. Запиши.

- Прикусити язика —
- Брати ноги на плечі —
- Зарубати на носі —
- Водити за носа —
- Сидіти, склавши руки —

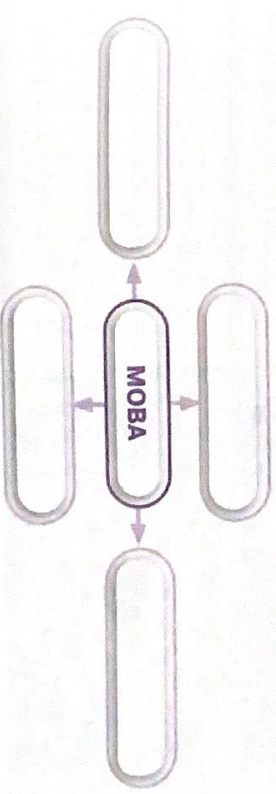
105 ЗАСТОСОВУЄМО ЗНАННЯ ЩОДНЯ (с. 158)

1. Склади перелік найцікавіших, на твою думку, пам'яток світової культури.

1. _____
2. _____
3. _____

2. Як діяти в разі загоряння електричного приладу? Напиши пам'ятку.

3. Склади та напиши асоціативний куш до запропонованого слова.

Відчує себе синоттиком:
заповнюй календар двічі на тиждень
і порівняй свої спостереження з передбаченнями вчених.

Дати проведення спостережень	БЕРЕЗЕНЬ							КВІТЕНЬ							ТРАВЕНЬ						

ПОГОДА І ЖИВА ПРИРОДА																														
Температура повітря в градусах																														
Стан неба — хмарність																														
Опади																														
Швидкість і сила вітру																														
Довжина тіні від гномона в сантиметрах																														
Природні явища, що тобі запам'яталися																														

ЖИВА ПРИРОДА

ЖИВА ПРИРОДА																									
Стан рослин																									
Стан тварин																									

Відчуй себе синоптиком:
заповнюй календар двічі на тиждень
і порівняй свої спостереження з передбаченнями вчених.

Дати проведення спостережень	ЧЕРВЕНЬ							ЛИПЕНЬ							СЕРПЕНЬ									

ПОГОДА НЕЖИВА ПРИРОДА

Температура повітря в градусах																															
Стан неба — хмарність	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	
Опади																															
Швидкість і сила вітру																															
Довжина тіні від гномона в сантиметрах																															
Природні явища, що тобі запам'яталися																															

ЖИВА ПРИРОДА

Стан рослин																														
Стан тварин																														

ЧИ ЗНАЄШ ТИ СЕБЕ?

• Заповни анкету спостережень за власним життям.

Як я люблю відпочивати

Мої захоплення

Що я найбільше ціную в друзях?

НАШЕ ТРЕТЄ ДОСЛІДЖЕННЯ: «ЛЮДИНА І ЖИВА ПРИРОДА»

Тиждень 17. Зелене диво Землі ... 1	
Тиждень 18. Культурні рослини ... 3	
Тиждень 19. Рослини угруповання ... 7	
Тиждень 20. Охорона рослин ... 10	
Тиждень 21. Різноманіття тварин ... 14	
Тиждень 22. У воді й на суходолі ... 16	
Тиждень 23. Птахи та звіри на землі. У повітрі й у воді ... 19	
Тиждень 24. Свійські тварини ... 22	
Тиждень 25. Угруповання тварин ... 26	
Тиждень 26. Охорона тварин ... 29	
Тиждень 27. Гриби та бактерії ... 32	
Тиждень 28. Вплив людини на природу ... 34	
Тиждень 29. Взаємодія всіх органів. Опора та рух ... 37	

ЗМІСТ

Тиждень 30. Травлення та дихання ... 41	
Тиждень 31. Кров та кровообіг ... 45	
НАШЕ ЧЕТВЕРТЕ ДОСЛІДЖЕННЯ: «ЛЮДИНА У СУСПІЛЬСТВІ»	
Тиждень 32. Людина серед людей ... 48	
Тиждень 33. Права й обов'язки людини ... 50	
Тиждень 34. Культура народів світу ... 53	
Тиждень 35. Мови народів світу ... 57	
Родинні проекти ... 12, 52	
Застосовуємо знання	
Шодня ... 11, 24, 35, 46, 59	
Відчуй себе синоптиком	
Календарі спостережень: весна, літо ... 60, 62	
Чи знаєш ти себе? Анкета спостережень ... 64	

Грушинська І. В.

Г 91 Я досліджую світ. Робочий зошит (у 2-х частинах). Навчальний посібник для 3 класу закладів загальної середньої освіти: Частина 2 // І. В. Грушинська, З. М. Хитра — Київ: ХОВЦ «Оріон», 2022. — 64 с. : іл.
ISBN 978-966-991-032-5.

УДК 373.3*клас(076)

Навчальне видання
ГРУШИНСЬКА Ірина Василівна
ХИТРА Золя Михайлівна
«Я ДОСЛІДЖУ СВІТ»
Робочий зошит для 3-го класу ЗЗСО
(у 2-х частинах)
Частина 2

Навчальний посібник
Складено для використання в ЗЗСО комісією з педагогіки та методики початкового навчання
Науково-методичної ради
з питань освіти МОН України
Редакторки І. В. Красульська, О. О. Герасимова
Головна художниця Л. П. Медведюк
Коректори С. В. Войтенко, Л. А. Еско
Малюнки Ольги Шинлур
У посібнику використано світлинки
О. Шумиліна, У. Войда, Г. Черчиліку, Ж. Нидер, В. Касілапов, В. Казалік, Н. Когоусь, Д. Фарнакеу, фотографію snigelstok, а також матеріали з вільних інтернет-джерел (с. 2-4, 6-7, 11, 15-20, 22, 24, 28, 35, 53, 55, 60, 62, 64), загалом дібрано за допомогою сайту «Всесвіт абетка»

Формат 70x100 1/8, Укр. друк. арк. 5,2
Обл.-вид. 4,68
Зам. № 603920
Наклад 35 000 прим.

ТОВ «Український освітній видавничий центр «Оріон»
Сидлоство «Про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовлячів розповсюджувачів видавничої продукції»
Серія ДК № 4918 від 17.06.2015 р.

Видруковано у ТОВ «КОНВІ ПРНТ»
Свідцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлячів розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 6115, від 29.03.2018 р.
03690, м. Київ, вул. Антона Чехова, 12